

Parla Willy Brandt

Alemanyes, any zero

L'avi del SPD dissenya el nou rostre de l'Alemanya reunificada i el de l'Europa del 2000, però adverteix: "No sé si el que farem serà una ajuda per a Gorbatsxov".

"La nova Alemanya serà encara més federalista que l'actual".

Willy Brandt obre els braços com per a dir: vostè em pregunta sobre el futur d'Alemanya, però qui pot saber-ho... després, aclucant els ulls només un moment, es posa a parlar amb convicció, com si llegira un text escrit. A Brandt li cal ben poca cosa per a transformar la imaginació en lògica, la intuïció en discurs. M'havien dit que no el trobaria tan lúcid com abans... que 76 anys pesen molt a tots, però, en sentir-lo parlar en aquesta oficina del 239 de la Hoch-Haus Tulpenfeld de Bonn, el palau dels dipu-

tats de la RFA, l'avi de la socialdemocràcia alemanya és encara l'espill de la seua imatge de sempre: la imatge del *profeta realista*.

En el fons, es pot dir que la Història camina en la direcció de Willy Brandt. Si a algun home polític li anava dedicada la caiguda del mur de Berlín era a ell. Ell, que en els anys setanta amb l'Ostpolitik, començà a donar els primers cops de pic. I així, avui, després de Bismarck, després de Hitler i després d'Adenauer, potser és realment el nom d'aquest senyor de Lübeck, que ha treballat tota la

vida per modificar les relacions entre els punts cardinals del món, Est-Oest, Nord-Sud, qui millor representa la història alemanya en la vetlla d'esdevenir "única". Li ho dic. Willy Brandt obre els braços...

— Senyor Brandt, a Alemanya, amb la reunificació, es prepara un gran canvi en el futur. En realitat, però, es tracta també d'un canvi en el passat. ¿Com respondria a qui té por d'aquest passat que torna?

—Li diria que el passat ha mort. Que la nostra república ha aconseguit alliberar-se'n i que l'eixamplament dels con-

fins de l'estat no pot modificar, de fet, aquesta dada. Respondria també que evocar el fantasma d'un nou perill alemany, seria entès com una autèntica injustícia per part de les joves generacions i podria provocar fenòmens nacionalistes. No, evocar fantasmes no li convé a ningú.

—Però, des d'un punt de vista geopolític, ¿en què seria diferent la Nova Alemanya de la de l'imperi guillemià, de la de Bismarck?

—L'Alemanya de Bismarck era un terç més gran del que seria ara l'Alemanya reunificada. I, a més, qui se'n preocupe, ha de tenir en compte una cosa: avui, el nou estat naixeria dins d'un procés en el qual hi ha algunes parts d'Europa que volen apropar-se entre si. La constel·lació geopolítica europea és ben diferent de la del segle passat.

—En l'imaginari europeu, Prússia sempre serà Prússia...

—Però ¿què és Prússia? S'ha fet sempre massa literatura al voltant d'aquest concepte. Me'n recorde d'un col·loqui amb el general De Gaulle en el qual ell anomenava així tota la RDA i, tanmateix, ni Saxònia ni Macklenburg no han estat mai prussianes. Li puc fer memòria i recordar-li que Berlín, que ha estat la capital de l'imperi prussià, estava format per un quart de francesos, cosa que encara es veu en el dialecte d'aquesta ciutat. No, ara és arqueologia el temps de Frederic II, el temps en què es deia que "és natural que un estat forme un exèrcit i, en canvi, a Prússia havia estat l'exèrcit el que havia format un estat". Aquest esperit prussià, veritablement, ja no existeix, i, a més a més, hi ha encara una garantia més de fons...

—¿Quina?

—La nova Alemanya serà encara més federalista que l'actual. Avui mateix, la RFA és ja molt més diversa que en aquella primera temptativa de centralització. Demà aquest procés serà total. A la RDA s'estan reformant els cinc Länder i abans que hi sorgesca un nou govern, hi haurà una conferència dels primers ministres de tots els Länder de l'Oest i de l'Est. El federalisme serà el nostre futur.

—Senyor Brandt, entrem, doncs, en el fons del problema de les qüestions polítiques que s'obren al voltant de la reunificació. Xevardnadze, el ministre d'Afers Estrangers soviètic, ha proposat de sotmetre la qüestió a un referèndum internacional...

—Amb tot el respecte per qui representa la Unió Soviètica, no em sembla

una bona idea.

—¿S'estimaria més un referèndum a Alemanya?

—¡Però si seria un referèndum amb un resultat conegut! No, m'estimaria més que, d'acord amb les dues superpotències, es buscara quina forma de reunificació és possible d'acomplir, respectant alhora els desitjos del poble alemany i els dels nostres veïns. I com vostè sap, nosaltres tenim molts veïns...

—A propòsit d'això, el líder de l'Est, Modrow, ha suggerit la tesi de la neutralitat.

—Em permetra fer observar que Modrow és un cap d'estat transitori per a la RDA.

—¿I, llavors, s'ha enganyat?

—No, perquè de qualsevol manera el que ha dit ha estat important, sobretot perquè ho deia després d'una visita a Moscou. No obstant, això de la idea de neutralitat no funciona.

—¿Per què?

—Perquè Alemanya pel nombre d'habitants, per col·locació estratègica i pel seu pes econòmic no és un país qualsevol. Els nostres veïns viurien el *vacuum Germania* que s'arribaria a crear com un factor d'inseguretat més que no de protecció: un factor de desestabilització. Més ben dit: és més assenyat preguntar-se com es pot superar gradualment el conflicte establert fins ara entre els dos blocs.

—¿Pensa en una superació de l'OTAN?

—Europa ha canviat. ¿Qui podria dir encara que Hongria, Txecoslovàquia, Polònia o la RDA són "posicions enemigues"? El Pacte de Varsòvia s'està preparant per a esdevenir una organització política i la part militar només serà qüestió de la Unió Soviètica en un progressiu afrontament de reducció amb els EUA. No sé on durà tot això, però, pense, que només amb aquests elements es pot demanar a l'OTAN que revise les seues concepcions

—D'acord, però fem ara la identikit de la Nova Alemanya. ¿Com la imaginaria? ¿Quina constitució, quins òrgans polítics?

—La raó ens diu que hem de començar per la unificació econòmica i monetària.

—¿Hi ha, tanmateix, polèmiques al seu país al voltant d'aquesta qüestió...?

—Escolte, dins de la RDA s'engendrará el caos si no aconseguim garantir als alemanys de l'Est la possibilitat que en alguns anys assoliran un nivell de vi-

da no molt pitjor que el de l'Oest, que veuran unificades les economies, i el canvi. Això no té possibilitat de discutir-se: és el nostre primer deure.

—Tornem al disseny de la identikit de la reunificació.

—Ja l'any passat Modrow havia parlat d'un "contractual agreement", és a dir, la formació d'una comissió governamental comuna que deixarà de banda la sobirania de les dues parts. La comissió podria preveure les infraestructures encarregades de solucionar els problemes de les àrees més importants, per exemple, els transports. Això podria ser el primer pas.

—¿I la segona?

—Una confederació. I llavors els drets de sobirania de les dues parts podrien ser tramesos a òrgans comuns.

—¿Com ara?

—Una estructura parlamentària que es podria anomenar Consell parlamentari, format per representants de la Cambra del Poble i del Parlament Federal. Òbviament i encara que nosaltres si-guem més nombrosos, s'hauria de tractar d'un organisme paritari perquè els dos estats continuarien sent sobirans.

—¿I, al capdavant, vostè preveu un govern alemany comú?

—Certament, però abans d'això arribarem, respectesc, a una conferència dels primers ministres dels *Länder*. I això serà de molt el més important. Fins i tot els *Länder* occidentals, Silèsia i Baviera, cercaran d'augmentar-hi el seu poder en l'enfrontament amb el govern. En suma, la Nova Alemanya serà més federalista que la RFA per tal de garantir la tutela de les diferències ètniques i culturals. La meua fórmula és aquesta: l'Alemanya unida o serà federalista i orientada vers Europa o simplement no serà.

—*¿I els partits seguiran el mateix ritme?*

—És inevitable. Ja fa dues setmanes els dos partits socialdemòcrates van fundar una comissió comuna. I també la CDU, a pesar de trobar-se en un moment difícil, està trobant les seues aliances. I també el partit liberal.

—*En definitiva, ¿vostè està convençut que s'arribarà a un sistema polític comú?*

—Sí, sí. No n'hi ha cap dubte.

—*¿Quant de temps es necessitarà?*

—Pel que fa als partits, el procés podria concloure's enguany.

—*¿Com veu en el futur la funció històrica de l'Europa nascuda el 1989?*

—Països com RDA, Txecoslovàquia i Hongria aconseguiran apropar-se a la CEE en un temps relativament breu. Més difícil serà per a Polònia i Romania, però he de dir que a la fi d'aquest decenni haurem de tenir ja una Europa ampliada i engrandida amb els països de l'Est. Només hi veig una sola incògnita...

—*¿Quina?*

—Es tracta d'una dramàtica pregunta que tenim sobre els nostres caps: ¿l'URSS continuarà unida? No ho sé. Però que si no és així ens trobarem amb turbulències l'abast de les quals no aconseguisc d'imaginar i que podrien tenir repercussions en tots els altres països de l'Est.

—*Segons vostè, Gorbtxov aconseguirà resoldre aquest problema.*

—He parlat amb ell a l'octubre. Parlàvem en concret sobre els països bàltics, i ell em deia: "Estic disposat a concedir-los la màxima autonomia possible, però no deixar-los eixir-se'n de l'URSS. Qualsevol líder moscovita que permetera això seria rellevat, seria atropellat pel nacionalisme rus". I després afegia: "Vull crear una federació, cosa que ni Rússia, ni la Unió Soviètica han estat mai".

—*¿I segons vostè, la farà?*

—No ho sé, realment no ho sé. Fins ara Gorbtxov ha tingut èxit solament en política exterior, però no ha reeixit en la reforma de l'economia ni en la democràtització interna i, ara, es troba amb aquest gran repte del problema de les nacionalitats que no són sols de naturalesa ètnica. Li puc dir que estic molt preocupat, que veig tot això com una cosa molt amenaçadora.

—*¿Pensa que el nacionalisme serà més fort que Gorbtxov?*

—Tinc fortes temors. I això no val solament per a l'URSS sinó també per als altres països de l'Est. Espero que no, però el nacionalisme podria ser el veritable postsocialisme.

—*En aquest marc, ¿no pensa que la reunificació alemanya podria arribar a perjudicar Gorbtxov?*

—Espere que no, perquè això aniria en contra dels nostres interessos... M'agradaria que la reunificació no perjudicara Gorbtxov, però no tinc la seguretat que li pugui servir d'ajuda.

—*Com més d'un comentarista ha fet, ¿és just renonèixer que amb el 1989 el capitalisme ha assolit el triomf?*

—Una cosa és reconèixer la victòria del mercat sobre el sistema burocràtic de producció i una altra cosa és pensar que les úniques condicions possibles de mercat són les que tenen com a funció primordial el potencial industrial i financer. Això és curt circuit. En realitat, a Occident se li han plantejat noves preguntes que fan referència a la seguretat social en l'àmbit de l'economia de mercat, per no parlar de la relació entre economia i medi ambient. Tot això no ens autoritza a parlar de triomf del capitalisme.

—*¿Quin és el missatge que 1989 ha deixat a la Història?*

—Pense que es pot parlar d'un real i vertader renaixement de la socialdemocràcia. De la RDA a Txecoslovàquia, d'Hongria a l'URSS de Gorbtxov això és un tret dominant. Per l'octubre he parlat amb un grup de professors de l'URSS que han format un consell dins l'Acadèmia de Moscou per a l'estudi de la socialdemocràcia. Un d'ells m'ha dit: "A vegades ens preguntem si, considerant la vida de la gent normal, no hi ha més socialisme a Suècia que a la Unió Soviètica". En aquesta pregunta es troba resumida tota la nova època que s'ha obert.

" *L'Espresso*/Ferdinando Adornato
Traducció: Vicent Hernández Esteve